

Protocol beoordeling experimenten flexibilisering

Uitwerking voor de experimenten leeruitkomsten
en nieuwe onvolledige opleidingen

14 december 2015

Beoordelingskaders accreditatiestelsel
19 december 2014, versie 1.1

Inhoudsopgave

1	Protocol experiment leeruitkomsten en nieuwe onvolledige opleidingen	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Beoordeling van een aanvraag experiment leeruitkomsten en experiment nieuwe onvolledige opleiding	3
1.3	Marginale toets experiment leeruitkomsten	4
1.4	Beperkte en uitgebreide beoordeling	4
1.5	Protocol voor de beperkte beoordeling	5
1.6	Protocol voor de uitgebreide beoordeling (alleen voor experiment nieuwe onvolledige opleidingen)	9
1.7	Beoordelingsproces experiment leeruitkomsten	13
1.8	NVAO-besluitvorming	14
1.9	Opvolging	14
2	Verplichte documentatie	15
2.1	Experiment leeruitkomsten	15
2.2	Basisgegevens over de opleiding	15
2.4	Nieuwe onvolledige opleidingen	15

1 Protocol experiment leeruitkomsten en nieuwe onvolledige opleidingen

1.1 Inleiding

Dit protocol is een nadere uitwerking van het kader nieuwe opleidingen specifiek ten behoeve van de beoordeling van aanvragen van instellingen voor het experiment leeruitkomsten¹ en het experiment nieuwe onvolledige opleidingen². Het protocol bevat dezelfde kwaliteitseisen als het kader nieuwe opleidingen. Daarnaast zijn per standaard nadere uitwerkingen van de kwaliteitseisen opgenomen. De beschrijving van de standaard zelf en de eerste alinea van de toelichting zijn bewust identiek aan het kader nieuwe opleidingen. Daarna volgt de specifieke toelichting ten behoeve van dit experiment.

Aanvragen voor het experiment leeruitkomsten kunnen worden ingediend per 1 mei 2016, 1 november 2016 of 1 mei 2017.

Aanvragen voor het experiment nieuwe onvolledige opleidingen kunnen worden ingediend tot 1 mei 2018.

1.2 Beoordeling van een aanvraag experiment leeruitkomsten en experiment nieuwe onvolledige opleiding

Experiment leeruitkomsten

Instellingen voor hoger onderwijs kunnen binnen het experiment leeruitkomsten deeltijdse en duale Ad-programma's, deeltijdse en duale bacheloropleidingen en deeltijdse en duale masteropleidingen aanbieden waarbij geen sprake hoeft te zijn van een samenhangend geheel van onderwijseenheden als bedoeld in artikel 7.3, tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), maar waarbij een samenhangend geheel van eenheden van leeruitkomsten is vastgelegd, op basis waarvan opleidingstrajecten kunnen worden ingericht en afgestemd op de uitgangspositie, werksituatie, kenmerken en behoeften van individuele studenten, groepen studenten of doelgroepen.

Instellingen kunnen een aanvraag experiment met leeruitkomsten alleen indienen voor een deeltijdse of duale variant van een *bestaande* opleiding of een *bestaand* associate-degreeprogramma, ook experimenteervariant genoemd.

De instellingsbrede aanvraag van een *instelling* ingediend voor het experiment leeruitkomsten wordt in het najaar van 2015 door een onafhankelijke adviescommissie van het ministerie van OCW beoordeeld. Deze commissie beschikt over inhoudelijke deskundigheid op het gebied van het werken met leeruitkomsten. Derhalve beoordeelt de NVAO de aanvraag van een *opleiding of associate-degreeprogramma* van deze instelling voor een experimenteervariant in mei of november 2016 of mei 2017 marginaal, in dit kader 'marginale toets' genoemd (zie verder paragraaf 1.3).

¹ Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, xx xx 2016 en Subsidieregeling van 5 oktober 2015, houdende voorschriften voor diverse experimenten op het terrein van flexibilisering van het hoger onderwijs. Het betreft de (deel)experimenten leeruitkomsten, nieuwe onvolledige opleidingen en educatieve minor.

² Het experiment nieuwe onvolledige opleidingen staat alleen open voor niet bekostigde instellingen voor hoger onderwijs.

Experiment nieuwe onvolledige opleiding

Dit protocol is ook van toepassing op het experiment nieuwe onvolledige opleiding. Het protocol is een ten behoeve van het experiment nadere uitwerking van de kwaliteitseisen van het kader nieuwe opleidingen en kan derhalve worden ingezet.

Het bijbehorende beoordelingsproces van het experiment nieuwe onvolledige opleiding volgt de werkwijze van een reguliere toets nieuwe opleiding: dat wil zeggen met inzet van een beoordelingspanel en een locatiebezoek aan de opleiding zoals beschreven in hoofdstuk 7.3, 7.4 en 7.5: beperkte toets nieuwe opleiding en hoofdstuk 8.3, 8.4 en 8.5: uitgebreide toets nieuwe opleiding in de beoordelingskaders accreditatiestelsel Nederland, beoordelingskaders accreditatiestelsel, 19 december 2015, versie 1.1.

1.3 Marginale toets experiment leeruitkomsten

De NVAO voert een marginale toets uit van de experimenteervariant leeruitkomsten. Dat wil zeggen dat de NVAO geen panel van externe deskundigen inzet. De NVAO kiest hiervoor omdat de aanvraag van de *instelling* al door de adviescommissie van het ministerie van OCW is beoordeeld. Het object van beoordeling (het subsidieverzoek door de instelling) en de te hanteren beoordelingscriteria door deze adviescommissie zijn weliswaar afwijkend ten opzichte van de NVAO beoordeling (gericht op de opleiding met toepassing van het protocol), maar er is ook voldoende overlap, waardoor het advies van de OCW adviescommissie een zekere voorspellende waarde heeft voor de plankwaliteit per aanvraag van een deelnemende opleiding aan het experiment.

Een volwaardige dubbele beoordeling in een korte periode is niet wenselijk, zeker binnen een experiment, waarin het tijd kost om een vernieuwende aanpak kwaliteitsvol te formuleren, te concretiseren en te realiseren. Een marginale toets is wel op zijn plaats. De opleiding dient immers een goede vertaling te maken van het instellingsbeleid over flexibilisering naar de experimenteervariant in de opleiding. Vanuit het oogpunt van kwaliteitsbewaking en –verbetering is daarom een beoordelingsmoment per opleiding voorafgaande aan de start gewenst.

Indien de marginale toets door de NVAO tot twijfel of een negatief oordeel leidt, wordt, na overleg met de voorzitter en de secretaris van de OCW adviescommissie, wel een panel van deskundigen ingezet.

Een tweede element van de marginale toets is de aanpak met een voorbeeldaanvraag. De NVAO beoordeelt per gehanteerd onderwijskundig concept voor flexibilisering binnen de instelling één experimenteervariant van een opleiding. Zie paragraaf 1.7.1 voor een verdere toelichting.

1.4 Beperkte en uitgebreide beoordeling

Marginale toets

Een derde element van de marginale toets experiment leeruitkomsten is dat voor *alle instellingen* de beperkte beoordeling van toepassing is (op basis van vier standaarden). In dit geval dus ook voor de instellingen die niet beschikken over een Instellingstoets kwaliteitszorg.

Bij de marginale toets past de NVAO, in afwijking van het kader nieuwe opleidingen, een tweepuntsschaal toe: op standaardniveau de adviezen Voldoet en Voldoet niet. De NVAO geeft een positief of een negatief advies aan de minister van OCW.

Experiment nieuwe onvolledige opleidingen

Het experiment nieuwe onvolledige opleidingen is alleen van toepassing op niet bekostigde hogescholen. Als de instelling voor hoger onderwijs beschikt over een positieve

instellingstoets kwaliteitszorg, dan is de beperkte beoordeling van toepassing. Zo niet, dan is de uitgebreide beoordeling van toepassing (op basis van elf standaarden).

Bij het experiment nieuwe onvolledige opleiding geeft het panel een positief advies, een positief advies onder voorwaarden of een negatief advies. De NVAO neemt vervolgens een besluit over de aanvraag.

In de uitwerking hierna van de beperkte beoordeling is bij elke standaard opgenomen:

- de tweepuntsschaal ten behoeve van het experiment leeruitkomsten;
- de driepuntsschaal ten behoeve van het experiment nieuwe onvolledige opleiding, waarop het reguliere beoordelingsproces toets nieuwe opleiding van toepassing is.

In de uitwerking hierna van de uitgebreide beoordeling is bij elke standaard opgenomen:

- de driepuntsschaal ten behoeve van het experiment nieuwe onvolledige opleiding, waarop het reguliere beoordelingsproces toets nieuwe opleiding van toepassing is.

1.5 Protocol voor de beperkte beoordeling

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (associate-degree, bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant.

De eindkwalificaties zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de eindkwalificaties te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de eindkwalificaties.

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leerwegaafhankelijk: ze maken variatie in leeractiviteiten van (groepen) studenten mogelijk.
- Representatief voor de eindkwalificaties van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegaafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen eindkwalificaties, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere eenheden van leeruitkomsten.
- Duurzaam: de leeruitkomsten zijn op zo'n manier geformuleerd dat deze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Advies: Voldoet of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd).

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: *Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.*

Toelichting: De inhoud en vormgeving van het (individuele) programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen zijn daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving. Het onderwijzend personeel is adequaat toegerust om kwaliteitsvol onderwijs te kunnen verzorgen en beoordelen.

De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoefte en omstandigheden van (een groep) studenten.

Leeractiviteiten en begeleiding

De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om leeractiviteiten te ontwerpen en studenten te begeleiden.

Instroom

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen.

Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

Afspraken

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren.

Als een praktijkorganisatie betrokken is leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders.

De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst / afspraak.

Verantwoording en borging

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen.

De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Advies: Voldoet of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Toetsing

Standaard 3: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing*

Toelichting: Dit blijkt uit de tussentijdse en afsluitende vormen van toetsing. Het toetsprogramma, de toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De toetsing van de leeruitkomsten kan bijvoorbeeld bestaan uit het beoordelen van prestaties in de vorm van producten, gedrag of op een andere wijze te demonstreren bekwaamheid, waaruit een integratie van verworven en toegepaste kennis, inzicht, vaardigheden en attitude blijkt. Andere vormen van toetsen zijn ook mogelijk, zoals de voortgangstoets, de kennistoets of de casustoets.

De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Advies: Voldoet of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

Standaard 4: *De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.*

Toelichting: De afstudeergarantie beslaat een redelijke termijn die is gerelateerd aan de studieduur van de opleiding of het associate-degreeprogramma: eenmaal gestarte studenten hebben de mogelijkheid om de opleiding af te maken.

De instelling stelt in het belang van continuïteit (naast eventueel verkregen subsidie in het kader van het experiment) voldoende financiële middelen beschikbaar aan de opleiding of het associate-degreeprogramma.

Advies: Voldoet of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien van toepassing: Gerealiseerde eindkwalificaties³

Standaard 5: *De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

³ Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt het gerealiseerd eindniveau beoordeeld. Is bij deze ex ante toets in het experiment leeruitkomsten niet van toepassing, maar kan wel van toepassing zijn in het experiment nieuwe onvolledige opleidingen.

Toelichting: De toetsing van de eenheden van leeruitkomsten en de eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het realiseren van de eindkwalificaties.

Advies: Voldoet of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

Experiment leeruitkomsten

De NVAO beantwoordt op basis van de marginale toets (en eventuele inzet van externe deskundigen) de vraag of de variant op basis van leeruitkomsten binnen de bestaande opleiding of associate-degreeprogramma voorzien is van voldoende kwaliteitswaarborgen zodat een start van deze variant verantwoord is vanuit kwaliteitsoogpunt. De NVAO geeft een positief of negatief advies aan de minister van OCW.

Advies: Positief of negatief. (Gewogen en gemotiveerd.)

Negatief advies

In geval van een negatief advies aan de minister van OCW en een daaropvolgend negatief besluit van de bewindspersoon, kan de instelling een nieuwe aanvraag indienen bij volgende indieningsdatum zoals bepaald in het experiment (1 november 2016 of 1 mei 2017). Instellingen die de eerste aanvraag voor een experimenteervariant indienen per 1 mei 2017 en waarover de minister negatief besluit, hebben een eenmalige mogelijkheid om een nieuwe aanvraag in te dienen per 1 november 2017.

De beoordeelde variant staat model voor alle experimenteervarianten van de instelling die op basis van hetzelfde onderwijskundig concept zijn ingericht. Zo is bij toepassing van de marginale toets bepaald. Het besluit geldt dan ook voor al deze varianten, zoals door de instelling aangegeven in het informatiedossier van de eerste aanvraag.

Experiment nieuwe onvolledige opleiding

Het visitatiepanel beantwoordt de vraag of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Het panel geeft een positief advies, een positief advies onder voorwaarden of een negatief advies aan de NVAO. De NVAO neemt een besluit over de aanvraag.

Oordeel: Positief, positief onder voorwaarden of negatief. (Gewogen en gemotiveerd.)

1.6 Protocol voor de uitgebreide beoordeling (alleen voor experiment nieuwe onvolledige opleidingen)

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: *De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.*

Toelichting: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (associate-degree, bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant.

De eindkwalificaties zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de eindkwalificaties te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de eindkwalificaties.

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leerwegonafhankelijk: ze maken variatie in leeractiviteiten van (groepen) studenten mogelijk.
- Representatief voor de eindkwalificaties van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegonafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen eindkwalificaties, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere eenheden van leeruitkomsten.
- Duurzaam: de leeruitkomsten zijn op zo'n manier geformuleerd dat deze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Programma

Standaard 2: *De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.*

Toelichting: Het (individuele) programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 3: *De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.*

Toelichting: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Leeractiviteiten en begeleiding

De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om leeractiviteiten te ontwerpen en studenten te begeleiden.

Verantwoording en borging

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 4: *De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.*

Toelichting: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoefte en omstandigheden van (een groep) studenten.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 5: *Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.*

Toelichting: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Instroom

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen.

Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

Afspraken

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren.

Als een praktijkorganisatie betrokken is leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de

begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst / afspraak.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Personeel

Standaard 6: *Het personeel is gekwalificeerd en de omvang ervan toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het flexibiliseringsconcept.*

Toelichting: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo- of een wo-opleiding.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Voorzieningen

Standaard 7: *De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.*

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Standaard 8: *De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten in een flexibiliseringsconcept.*

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Kwaliteitszorg

Standaard 9: *De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.*

Toelichting: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De opleiding verzamelt tevens managementinformatie met betrekking tot de rendementen en de staf-studentratio. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Toetsing

Standaard 10: *De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.*

Toelichting: Dit blijkt uit de tussentijdse en afsluitende vormen van toetsing. Het toetsprogramma, de toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en

beoordelen. De toetsing van de leeruitkomsten kan bijvoorbeeld bestaan uit het beoordelen van prestaties in de vorm van producten, gedrag of op een andere wijze te demonstreren bekwaamheid, waaruit een integratie van verworven en toegepaste kennis, inzicht, vaardigheden en attitude blijkt. Andere vormen van toetsen zijn ook mogelijk, zoals de voortgangstoets, de kennistoets of de casustoets.

De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

Standaard 11: *De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.*

Toelichting: De afstudeergarantie beslaat een redelijke termijn die is gerelateerd aan de studieduur van de opleiding of het associate-degreeprogramma: eenmaal gestarte studenten hebben de mogelijkheid om de opleiding af te maken.

De instelling stelt in het belang van continuïteit (naast eventueel verkregen subsidie in het kader van het experiment) voldoende financiële middelen beschikbaar aan de opleiding of het associate-degreeprogramma.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Indien van toepassing: Gerealiseerde eindkwalificaties⁴

Standaard 12: *De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.*

Toelichting: De toetsing van de eenheden van leeruitkomsten en de eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het realiseren van de eindkwalificaties.

Oordeel: Voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet aan de standaard. (Gewogen en gemotiveerd.)

Algemene conclusie

Experiment nieuwe onvolledige opleiding

Het visitatiepanel beantwoordt de vraag of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Het panel geeft een positief advies, een positief advies onder voorwaarden of een negatief advies aan de NVAO. De NVAO neemt een besluit over de aanvraag.

Oordeel: Positief, positief onder voorwaarden of negatief. (Gewogen en gemotiveerd.)

⁴ Indien de opleiding reeds afgestudeerden heeft opgeleverd, wordt het gerealiseerd eindniveau beoordeeld.

1.7 Beoordelingsproces experiment leeruitkomsten

In dit hoofdstuk wordt het beoordelingsproces voor het experiment leeruitkomsten beschreven.

Het beoordelingsproces van het experiment *nieuwe onvolledige opleiding* volgt de werkwijze van een reguliere toets nieuwe opleiding: dat wil zeggen met inzet van een beoordelingspanel en een locatiebezoek aan de opleiding zoals beschreven in hoofdstuk 7.3, 7.4 en 7.5: beperkte toets nieuwe opleiding en hoofdstuk 8.3, 8.4 en 8.5: uitgebreide toets nieuwe opleiding in de beoordelingskaders accreditatiestelsel Nederland, 19 december 2014, versie 1.1. Gelieve deze hoofdstukken te raadplegen voor een beschrijving van het geldende beoordelingsproces voor het experiment nieuwe onvolledige opleidingen.

1.7.1 *Experiment leeruitkomsten: een voorbeeldaanvraag per instelling*

Een instelling kan met veel opleidingen deelnemen aan het experiment leeruitkomsten. De NVAO kiest ervoor om niet alle deelnemende opleidingen van een instelling vóór de start van het experiment te beoordelen. Het is aannemelijk dat een instelling één of een beperkt aantal onderwijskundige concepten hanteert voor de flexibilisering van het onderwijs. De NVAO ontvangt per gehanteerd onderwijskundig concept voor flexibilisering één representatief informatiedossier van een deelnemende opleiding.

In de aanvraag beschrijft de instelling welke concepten voor flexibilisering zij hanteert en motiveert zij navolgbaar waarom de in de aanvraag gekozen opleiding(en) representatief is (zijn) voor de gehanteerde onderwijskundige concepten voor flexibilisering.

Tevens vermeldt de instelling welke aan het experiment deelnemende opleidingen onder een bepaald gehanteerd onderwijskundig concept vallen.

1.7.2 *Informatiedossier*

De door de instelling aangewezen opleiding presenteert ten behoeve van de beoordeling door de NVAO een informatiedossier over het experiment leeruitkomsten.

Het informatiedossier dient de vier standaarden van het protocol beperkte beoordeling te volgen. Het informatiedossier is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is. In het protocol is gekozen voor een uitwerking die veel ruimte laat om de eigenheid van de experimenteervariant te benadrukken. In het informatiedossier maakt de instelling van deze ruimte gebruik.

De omvang van het informatiedossier is maximaal 10 – 15 pagina's, exclusief bijlagen.

1.7.3 *Inschakelen van deskundigen*

De NVAO kan in geval van twijfel over het advies een panel van deskundigen inschakelen. Bij een negatief advies van de NVAO is altijd een panel van deskundigen ingezet.

Van (het panel van) deskundigen wordt verwacht dat zij vakdeskundigheid, onderwijsdeskundigheid en deskundigheid op het vlak van flexibele leertrajecten en leerwegaafhankelijk toetsen hebben.

Het panel heeft de mogelijkheid om de instelling uit te nodigen voor een hoorzitting, waarin het nadere vragen kan stellen ter verkrijging van een toelichting op het informatiedossier.

1.7.4 *Advies*

De NVAO stelt een kort, ontwikkelingsgericht advies op. Het adviesrapport heeft als voornaamste inhoud feedback op de beschreven onderbouwing van de standaarden in het informatiedossier en in voorkomend geval de bevindingen, overwegingen en oordelen van

de deskundigen en de uitkomsten van de hoorzitting. Het NVAO bestuur bespreekt het advies en stelt het advies vast.

1.8 NVAO-besluitvorming

De NVAO geeft per aanvraag voor een experimenteervariant in een bestaande opleiding of associate-degreeprogramma een positief of een negatief advies en stuurt het advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap advies en cc. aan het instellingsbestuur. De minister neemt vervolgens een besluit.

1.9 Opvolging

In het belang van een goede opvolging stuurt de opleiding twee jaar na het verkregen positieve OCW besluit over de opleiding (in 2016 of 2017) een voortgangsrapportage aan de NVAO in de vorm van een kritische reflectie op basis van het addendum beoordeling bestaande opleidingen; uitwerking voor de experimenteervariant. De NVAO beoordeelt de voortgangsrapportage marginaal, maar legt bij twijfel de voortgangsrapportage voor aan een panel van deskundigen.

De NVAO spreekt een (ontwikkelingsgericht) advies uit, onderbouwt het advies in een korte rapportage en doet daarbij zo nodig aanbevelingen aan de opleiding.

De besluitvorming over de voortgangsrapportage is beschreven in het addendum beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten.

Als de accreditatiebeoordeling van de opleiding plaats vindt binnen drie jaar na het positieve OCW besluit (van 2016 of 2017) over de experimenteervariant (dus voor 1 januari 2019 of 1 januari 2020), dan vervalt de hierboven beschreven opvolging en treedt de accreditatiebeoordeling in plaats daarvan. Ook als een andere opleiding uit de groep met hetzelfde onderwijskundig concept in de eerste drie jaar na de start de accreditatiebeoordeling ondergaat, kan deze opleiding dienen als representant van de groep en kan worden afgezien van de opvolgingsrapportage. De opvolging is bedoeld voor opleidingen waarbij de accreditatiebeoordeling van de gehele groep met hetzelfde onderwijskundig concept drie jaar of langer op zich laat wachten. De NVAO wil namelijk binnen drie jaar inzage in de ontwikkeling van de kwaliteit in de experimenteervarianten.

Ergens in de looptijd van het experiment (2016 – 2021) vindt de reguliere accreditatiebeoordeling van de opleiding plaats en op dat moment beoordeelt het panel tevens (de gerealiseerde kwaliteit in) de experimenteervariant.

2 Verplichte documentatie

2.1 Experiment leeruitkomsten

2.2 Basisgegevens over de opleiding

(De basisgegevens worden opgenomen in het informatiedossier, het advies en het besluit van de NVAO.)

Administratieve gegevens van de opleiding

1. naam opleiding;
2. oriëntatie en niveau opleiding;
3. aantal studiepunten;
4. locatie(s);
5. variant(en), waaronder de experimenteervariant.

Administratieve gegevens van de instelling

1. naam instelling;
2. status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs).

2.3 Verplichte bijlagen bij het informatiedossier over:

1. de visie van de opleiding (of instelling) op flexibele, vraaggerichte opleidingstrajecten;
2. enkele voorbeelden van (een volledige beschrijving van) eenheden van leeruitkomsten;
3. een overzicht van de eenheden van leeruitkomsten die navolgbaar gezamenlijk de eindkwalificaties dekken (eerder schematisch);
4. het concept van de opleiding (of instelling) om kwaliteitsvolle leerwegen te realiseren.
5. de methoden en instrumenten voor (leerwegonafhankelijke) toetsing en beoordeling;
6. de methoden ter legitimatie van leeruitkomsten;;
7. de onderwijs- en examenregeling (OER);
8. een model onderwijsovereenkomst.

2.4 Nieuwe onvolledige opleidingen

De verplichte documentatie is opgenomen in hoofdstuk 12.4 van de beoordelingskaders accreditatiestelsel, 19 december 2014, versie 1.1: toets nieuwe opleiding.

Opleidingen die participeren in het experiment onvolledige opleidingen voegen informatie toe over het toelatingsonderzoek, waarbij geldt dat dit aantoonbaar dekkend en passend moet zijn voor de eenheden van leeruitkomsten waar de opleiding van de rechtspersoon hoger onderwijs geen onderwijsaanbod voor verzorgt.